

НАЗАРКО АРКАДІЙ ТИМОФІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук

МІСТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЕТАПУ

В умовах сучасного етапу реформування системи територіального устрою України розпочався принципово новий етап у розвитку міст, зміст якого визначається заходами щодо вдосконалення правових, територіальних, організаційних та економічних засад міського самоврядування.

В ході реалізації адміністративно-територіальної реформи проблемним виявилось створення повноцінних об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) у географічній близькості до міст обласного значення (до яких належать великі, середні міста). Зокрема, попри передбачений Методикою формування спроможних територіальних громад [1] порядок створення спроможних територіальних громад у такій послідовності: визначення адміністративними центрами міст обласного значення та населених пунктів, що мають статус районних центрів, та зон їх доступності, на практиці ці міста було фактично виключено з процесу об'єднання через позицію Центральної виборчої комісії, яка вважала, що для утворення ОТГ навколо міста обласного значення перед цим мають бути змінені межі району, який оточує дане місто. Цю правову колізію було вирішено прийняттям Верховною Радою України Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)» [2], що сприяло формуванню нових ОТГ та усуненню протиріч з ЦВК. Однак через скасування поправки до даного законопроекту не було врегульовано питання розвитку обласних центрів та міст обласного значення.

Вирішенню проблеми щодо міст обласного значення та формування навколо них територіальних громад має сприяти і законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення» (№ 6466), зареєстрований 18 травня 2017 року у Верховній Раді України [3], який спрямований на розблокування процесу укрупнення територіальних громад навколо міст обласного значення. Прийнятий 4 березня 2018 року Закон дозволить громадам за спрощеною процедурою приєднуватися до міст обласного значення (яких в Україні налічується 187). в тому числі і столичного регіону, у якому процес децентралізації зазнає суттєвих перешкод, тим самим згуртувавши навколо себе сусідні сільські та селищні ради і стати центром об'єднаної

громади без зайвих бюрократичних процедур. Завдяки цьому закону, у громад біля міст обласного значення з'явилася унікальна нагода об'єднатися із такими містами за спрощеною процедурою без виборів міських голів з проведінням виборів місцевих депутатів лише у громадах, що приєднуються.

Загальна стратегія децентралізації та реформування системи організації влади передбачає удосконалення та доповнення чинного законодавства новими інструментами, які б враховували роль великих міст у розвитку регіонів, як і держави в цілому. У зв'язку з цим важливого теоретичного та практичного значення набуває розробка методології визначення міських агломерацій, на що зверталася увага у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [4], у якій було обґрунтовано необхідність поширення позитивного впливу великих міст на навколишні території, але законодавчої позиції щодо тлумачення поняття «міська агломерація» та форм управління нею досі не розроблено, що досі спричиняє правові та містобудівні колізії. Тому міські агломерації на теперішній час існують як планувальні містобудівні одиниці, однак не як самостійні суб'єкти здійснення міської політики та адміністративно-територіальні чи нормативно-правові утворення.

Однією з останніх спроб вирішення цієї проблеми є проект Закону України про міські агломерації (реєстр. № 6743 від 17.07.2017) [5], метою якого є визначення організаційно-правових засад формування міських агломерацій територіальними громадами сіл, селищ і міст, у тому числі об'єднаними територіальними громадами.

Законопроект має як позитивні риси, так і у багатьох положеннях суперечить чинному законодавству, зокрема, про співробітництво територіальних громад, Земельному кодексу, про місцеве самоврядування тощо. Так, згідно положень проекту міські агломерації пропонується вважати формами співробітництва територіальних громад, які закріплені на конституційному рівні, що суперечить ч. 2 ст. 142 Конституції України, якою передбачено лише спільну господарську діяльність територіальних громад на основі об'єднання на договірних засадах об'єктів комунальної власності, а також коштів бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, а також створення для цього відповідних органів та служб. В той же час у законопроекті запропоновано формування фактично нових адміністративно-територіальних одиниць. Разом з тим, безперечно, що легалізація інституту міських агломерацій має сприяти запровадженню в Україні європейських традицій містобудування, де агломерації розглядаються як історично сформовані багатокомпонентні динамічні цілісні системи територіального устрою.

Перспективи подальших досліджень процесів регулювання статусу міст міст в умовах децентралізації полягають у аналізі та напрацюванні

пропозицій щодо вдосконалення методики формування ОТГ, центрами яких є міста (обласного, районного значення), запровадження законодавчих основ формування та управління розвитком міських агломерацій тощо.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад Кабінет Міністрів України; Постанова, Методика, від 08.04.2015 № 214 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо добровільного приєднання територіальних громад: Закон України від 09.02.2017 № 1851-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 13. – Ст.144.
3. Проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст обласного значення, внесений народним депутатом України О. Дехтярчуком та іншими народними депутатами України (реєстр. № 6466 від 18.05.2017) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61814
4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 70. – Ст. 1966.
5. Проект Закону України про міські агломерації, внесений народним депутатом України Л.Зубачем та іншими народними депутатами України (реєстр. № 6743 від 17.07.2017). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62318

ОЛЬКІНА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЗА УЧАСТЮ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

Сучасну конституційну реальність України неможливо уявити без діяльності політичних партій, які є невід'ємним елементом демократичної системи держави та елементом громадянського суспільства, тією сполучною ланкою, що поєднує інтереси держави, суспільства та людини.

Відповідно до Закону України «Про політичні партії в Україні» політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян – прихильників певної загальнонаціональної програми